

АСНОЎНЫЯ ПАЛАЖЭННІ ПРАГРАМЫ САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНАГА РАЗВІЦЦА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ на 2016—2020 гады

(*Працяг. Пачатак на 1-й стар.*)

Уведзены ў эксплуатацыю і тэхнічна перааснашчаны 1184 малочнатаварныя комплексы. Аўтаматызацыя асноўных тэхналагічных працэсаў сельскагаспадарчай вытворчасці дазволіла павялічыць прадукцыйнасць працы ў сельскай гаспадарцы прыкладна ў 1,4 раза.

Разам з Аўстраліяй, Новай Зеландыяй, Бразіліяй і Аргенцінай Беларусь уваходзіць у лік найбуйнейшых экспарцёраў малочнай прадукцыі. У нас вырабляецца 1,4 працэнта сусветнага аб'ёму малака, у сусветным экспарце малочных прадуктаў доля краіны склала каля 5 працэнтаў, а па сметанковым масле — каля 11 працэнтаў.

Беларусь узяла курс на паскораную інфарматызацыю. У глабальным рэйтынгу Міжнароднага саюза электрасувязі па развіцці інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій Беларусь паднялася з 50-га месца ў 2010 годзе на 36-е ў 2015-м, апырэдзіўшы ўсе краіны СНД.

Па экспарце камп'ютарных і інфармацыйных паслуг на душу насельніцтва Рэспубліка Беларусь таксама знаходзіцца сярод сусветных лідараў.

ВЫНІКІ ПЯЦІГОДКІ. НАШЫ ПРАБЛЕМЫ

Беларусь — краіна з адкрытай эканомікай. Наш дабрабыт вельмі моцна залежыць ад знешніх фактараў, перш за ўсё пакупніцкай здольнасці гандлёвых партнёраў.

Крызіс у суседніх краінах, у Расіі і Украіне, на нашых традыцыйных рынках, моцна ўдарыў па Беларусі. Попыт на нашы тавары скараціўся. Канкурэнцыя рэзка вырасла. Як вынік, упалі экспарт, даходы прадпрыемстваў і бюджэту.

Гэта з'явілася адной з ключавых прычын таго, што шэраг намечаных задач не быў вырашаны.

Рост ВУП, экспарту, рэальных даходаў аказаўся значна ніжэйшым, чым запланаваны. Адбылося запаволенне тэмпаў росту эканомікі.

Не ўдалося забяспечыць стабільнасць беларускага рубля, вырасла інфляцыя.

Некаторыя прадпрыемствы апынуліся ў цяжкім фінансавым становішчы. У асобных выпадках з'явілася напружанасць з выплатай заробатнай платы.

Знешнія абставіны не былі адзінай прычынай эканамічных цяжкасцяў, яны толькі абастрылі шэраг унутраных праблем нашай эканомікі.

Па-ранейшаму мы пакутуем ад нізкай прадукцыйнасці працы і высокіх выдаткаў вытворчасці.

Структура кіравання эканомікай патрабуе ўдасканалення. Кіраўніцкія тэхналогіі адстаюць ад патрабаванняў часу.

Тармозіцца ўкараненне інавацый, падаюць якасць прадукцыі і канкурэнтаздольнасць.

Нам так і не ўдалося прыцягнуць у эканоміку краіны маштабныя прамыя замежныя інвестыцыі. У аснову стаіцца крэдытаванне (гэта значыць жыццё ў доўг), а не прыцягненне прамых інвестыцый у акцыянерны капітал прадпрыемстваў.

Вырас знешні доўг краіны.

Доля малага і сярэдняга бізнесу ў Беларусі пакуль невысокая.

Акрэсленыя праблемы сур'ёзныя, але не катастрофічныя. Іх пераадоленне стане адной з ключавых задач бягучай пяцігодкі.

ГЛАБАЛІЗАЦЫЯ: ВЫКЛІКІ І МАГЧЫМАСЦІ

У другой палове мінулага стагоддзя чалавецтва ўпершыню ў сваёй гісторыі ўступіла ў прынцыпова новую эпоху глабалізацыі.

Свет стаў ўзаемазалежным. З'яўленне інтэрнэту і глабальнай фінан-

савай сістэмы зрабіла гэтую залежнасць незваротнай.

Глабалізацыя дае кожнай краіне і кожнаму чалавеку вялізныя магчымасці. Але адначасова рэзка ўзмацняецца канкурэнцыя.

Толькі тыя краіны, якія хутчэй за іншых асвоіць найлепшыя дасягненні ўсяго чалавецтва і будуць здольныя хутка змяняцца па патрабаванні часу, маюць шанц на росквіт.

Сёння свет пераходзіць ад індустрыяльнай фазы развіцця да эканомікі ведаў. Канвеерная масавая вытворчасць страчвае сваё значэнне. Традыцыйныя галіны мяняюцца знутры — на змену заводскім рабочым масава прыходзяць роботы і трохмерны друк, фінансы і гандаль пераходзяць у інтэрнэт, сплаў бія- і інфармацыйных тэхналогій абячае новую эру ў медыцыне і прадаўжэнні жыцця чалавека. Сельская гаспадарка стала высокатэхналагічнай сферай. Традыцыйная сялянская праца ў краінах з перадавой сельскай гаспадаркай замяняецца найноўшымі інфармацыйнымі і біятэхналогіямі.

Сусветная навука стаіць на парозе прынцыповых прарываў **у стварэнні штучнага інтэлекту.** Машыны вучацца мець зносіны і ўзаемадзейнічаць паміж сабой без удзелу чалавека.

Адукацыя становіцца дыстанцыйнай і бесперапыннай. Спецыялісту XXI стагоддзя прыйдзецца вучыцца ўсё жыццё.

Фундаментальныя зрухі ў развіцці цывілізацыі даюць Беларусі шанц. Мы можам хутка пабудаваць новыя галіны эканомікі. Можам ажывіць традыцыйныя сектары за кошт паскоранай інфарматызацыі і новых метадаў кіравання. Можам стаць адным з ключавых цэнтраў прыцягнення капіталу і канцэнтрацыі тэхналогій ва Усходняй Еўропе.

Але ў цывілізацыйнай развіцкі ёсць і іншы шлях. Заўсёды існуе рызыка ўпасці ў стан застою з-за асыярогі перамен, якія так ці інакш непазбежныя.

Усё залежыць ад нас і ад нашага выбару.

Наш выбар на карысць энергічнага развіцця Беларусі, а не застою; на карысць адкрытасці свету, а не ізаляцыі; на карысць прагрэсу, а не стагнацыі.

ПЯТАЯ ПЯЦІГОДКА. НАШЫ МЭТЫ І ПРЫЯРЫТЭТЫ

Галоўная мэта развіцця краіны на 2016 — 2020 гады — **павышэнне якасці жыцця насельніцтва** на аснове росту канкурэнтаздольнасці эканомікі, прыцягнення інвестыцый і інавацыйнага развіцця.

У 2020 годзе прырост да 2015 года складзе:

ВУП — 12-15 працэнтаў; рэальных грашовых даходаў грамадзян — 9,5-11,6 працэнта.

Да канца 2020 года стаўкі па крэдытах зніжыцца да 9-11 працэнтаў.

У кожнай беларускай сям'і будзе магчымасць пабудаваць свой дом або кватэру.

Працягласць жыцця вырасце да 75,3 года.

Для дасягнення пастаўленых мэт развіццё краіны будзе грунтавацца на наступных прыярытэтах.

ІНВЕСТЫЦЫІ — гэта развіццё і рост эканомікі. Гэта не толькі грошы, але і найноўшы вопыт і тэхналогіі.

ЗАНЯТАСЦЬ — гэта магчымасць кожнага грамадзяніна сваёй працай забяспечыць сябе і сваю сям'ю.

ЭКСПАРТ — аснова нашай адкрытай эканомікі, паступлення валюты ў краіну, прыбытку прадпрыемстваў, падаткаў у бюджэт.

ІНФАРМАТЫЗАЦЫЯ — гэта наша канкурэнтаздольнасць у сучасным свеце.

МОЛАДЗЬ — гэта галоўны патэнцыял дзяржавы і будучыні краіны.

ШЛЯХІ ДАСЯГНЕННЯ. ІНСТРУМЕНТЫ ЭКАНАМІЧНАЙ ПАЛІТЫКІ

1. Разняволенне дзелавой ініцыятывы

Беларусь — краіна роўных магчымасцяў. Роля дзяржавы будзе заключацца ў стварэнні спрыяльных умоў для ініцыятывы і вядзення бізнесу як у дзяржаўным, так і прыватным сектары. Любы ініцыятыўны чалавек незалежна ад узроўню адукацыі або наяўнасці спецыяльных эканамічных ведаў зможа пачаць сваю справу ў Беларусі ці знайсці працу па душы.

Дзяржава забяспечыць абарону і недатыкальнасць правоў прыватнай уласнасці, здыме абмежавальныя бар'еры, лібералізуе кантрольную дзейнасць.

Для гэтага прадугледжваецца: пашырэнне формаў дзяржаўнай падтрымкі суб'ектаў малага і сярэдняга прадпрымальніцтва; павышэнне эфектыўнасці бюджэтна-падатковай і грашова-крэдытнай палітыкі;

увядзенне адміністрацыйнай (а пры паўторным учыненні — крымінальнай) адказнасці за ўмяшанне службовых асоб праваахоўных (кантрольных, наглядных) органаў у законную дзейнасць суб'ектаў гаспадарання;

істотнае зніжэнне фінансавых санкцый за нязначныя парушэнні; радыкальнае спрашчэнне і скарачэнне колькасці відаў і формаў справаздачнасці;

укараненне сістэмы ацэнкі наступстваў прыняцця нарматыўных прававых актаў у сферы прадпрымальніцкай дзейнасці;

скарачэнне колькасці ліцэнзаваных відаў дзейнасці;

увядзенне інстытута падатковых кансультантаў у мэтах якаснага прадастаўлення адпаведных паслуг.

2. Прыняцце стымулюючых мер для хуткага адкрыцця сваёй справы

Тыя прадпрыемствы, што ствараюцца на тэрыторыі сельскай мясцовасці і гарадоў (за выключэннем Мінска і абласных цэнтраў), будуць вызваленыя на працягу двух гадоў ад падатку на прыбытак і падатку на нерухомасць.

Дзяржава ў рамках адпаведнай праграмы падтрымае пашырэнне інавацыйнай інфраструктуры малага і сярэдняга бізнесу ў рэгіёнах рэспублікі (тэхнапаркі, венчурныя арганізацыі, цэнтры падтрымкі, інкубатары малага прадпрымальніцтва).

Прадугледжваецца: сфарміраваць пакет базавых паслуг, якія будуць прадастаўляцца бізнесу на бязвыплатнай аснове;

забяспечыць ажыццэўленне адміністрацыйных працэдур у электронным выглядзе, пачынаючы ад падачы заявак і заканчваючы атрыманнем вынікаў у выглядзе электроннага дакумента.

Плануецца спрасціць перадачу аб'ектаў нерухокасці, якія не выкарыстоўваюцца і знаходзяцца ва ўласнасці дзяржавы, для стварэння вытворчага бізнесу і новых працоўных месцаў.

Інструменты эканамічнага рэгулявання будуць накіраваны на падтрыманне добрасумленнай канкурэнцыі і процідзеяння манапалізму.

Прамое рэгуляванне цэн і тарыфаў будзе захавана толькі на паслугі, якія аказваюцца прадпрыемствамі, што займаюць дамінуючае становішча на таварных рынках, і натуральнымі манаполіямі, а таксама на асобных групы тавараў (у прыватнасці на паліва, электра- і цеплаэнергію).

Для эфектыўнага забеспячэння роўных канкурэнтных умоў гаспадарання на базе Міністэрства гандлю ствараецца антыманапольны орган Рэспублікі Беларусь.

Рэалізацыя намечаных мер дасць магчымасць сфарміраваць паўна-вартаснае канкурэнтнае асяроддзе,

устамавіць адзіныя правілы вядзення бізнесу.

Вынікам рашэння пастаўленых задач стане рост долі суб'ектаў малага і сярэдняга прадпрымальніцтва ў агульным аб'ёме валавой дабаўленай вартасці з 28,7 працэнта ў 2014 годзе да 40 працэнтаў у 2020 годзе.

3. Зніжэнне інфляцыі і працэнтных ставак

Асноўная мэта грашова-крэдытнай палітыкі — зніжэнне да канца 2020 года ўзроўню інфляцыі да 5 працэнтаў.

Гэта азначае: для эканомікі — макрастабільнасць;

для прадпрыемстваў — даступныя крэдыты;

для кожнага грамадзяніна — спыненне росту цэн.

Стаўка рэфінансавання стане базавым інструментам рэгулявання ўзроўню працэнтных ставак у эканоміцы.

Па выніках 2017 года ўзровень працэнтных ставак па новых крэдытах у нацыянальнай валюце прагназуецца ў памеры 17-18 працэнтаў гадавых, 2018 года — 14-15 працэнтаў гадавых, 2019 года — 11-12 працэнтаў гадавых, 2020 года — 9-11 працэнтаў гадавых.

Развіццё канкурэнцыі ў банкаўскім сектары і ўкараненне сучасных тэхналогій прывядзе да зніжэння кошту і росту даступнасці банкаўскіх паслуг.

Курсавая палітыка застанецца гнуткай. Золатавалютныя рэзервы істотна павялічацца і будуць падтрымлівацца на бяспечным узроўні.

4. Стварэнне паўнавартаснага фінансавога рынку

Паўнавартасны фінансавы рынак — абавязковая ўмова ўстойлівага эканамічнага росту.

Ключавыя задачы — забеспячэнне гарантый захаванасці ўкладаных насельніцтва, устойлівасці банкаўскай сістэмы краіны, прыцягненне інвестыцый і найноўшых тэхналогій у фінансавы сектар.

Развіццё фінансавага рынку дасць насельніцтву прывабныя сферы ўкладання грошай.

Плануецца забяспечыць свабодную куплю-продаж акцый айчынных і замежных арганізацый усіх формаў уласнасці.

Будзе лібералізавана валютная сістэма. Мяркуецца, што тэрміны вяртання валютнай выручкі ў краіну будуць вызначацца ў кантрактах, будуць адменены абавязковы продаж і мэтавая купля замежнай валюты, абмежаванні на адкрыццё рахункаў у замежных банках.

Для рэальнага сектара эканомікі фінансавы рынак прадаставіць новыя, больш даступныя крыніцы фінансавання: карпаратыўныя аблігацыі, праектнае фінансаванне, размяшчэнне акцый беларускіх прадпрыемстваў на міжнародных фондавых біржах пры дапамозе замежных дэпазітарных расісак.

Забеспячэнне макраэканамічнай стабільнасці разам з мерамі па паліпшэнні інвестыцыйнага клімату створаць аснову для паляпшэння суверэннага крэдытнага рэйтыngu краіны, беларускіх банкаў і прадпрыемстваў. Гэта дазволіць істотна аблегчыць доступ прадпрыемстваў да фінансавых рэсурсаў для інвестыцыйнага развіцця.

Працягненца ўдасканаленне дзейнасці Банка развіцця Рэспублікі Беларусь як дзяржаўнага інстытута падтрымкі прыярытэтных напрамкаў развіцця эканомікі. Асноўны акцэнт будзе зроблены на крэдытаванні экспарту, фінансаванні інвестыцыйных праектаў, у тым ліку дзяржаўна-прыватнага партнёрства.

Узрасце даступнасць фінансавых паслуг для насельніцтва і прадпрыемстваў праз паскоранае развіццё сучасных інфармацыйных тэхналогій. Усе атрымаючы магчымасць ажыццяўляць шырокі спектр банкаўскіх аперацый дыстанцыйна, не прыходзячы ў банк. Гэта прывядзе

да скарачэння аперацыйных выдаткаў банкаў і, адпаведна, **зніжэння кошту банкаўскіх паслуг для карыстальнікаў.**

5. Фінансавое аздаравленне рэальнага сектара эканомікі

Прадугледжваецца дыферэнцаваны падыход да аднаўлення плацежаздольнасці арганізацый рэальнага сектара эканомікі. Фінансавое аздаравленне прадпрыемстваў стане асновай для павышэння дысцыпліны ўзаемаразлікаў, зніжэння ўзроўню крэдыторскай і дэбіторскай запазычанасці.

Дэфіцыт уласных абаротных сродкаў прадпрыемстваў будзе ліквідаваны шляхам:

паскарэння іх абарачальнасці з дапамогай недапушчэння росту складскіх запасаў і дэбіторскай запазычанасці;

паслядоўнага зніжэння ставак па крэдытах, што паменшыць адток абаротных сродкаў;

кропкавай рэструктурызацыі бягучых абавязальстваў, у тым ліку з выкарыстаннем карпаратыўных каштоўных папер і аблігацый урада;

зніжэння ўсіх відаў выдаткаў у адпаведнасці з патрабаваннем Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Пытанні аказання дзяржпадтрымкі без выканання гэтага патрабавання разглядацца не будуць;

прыцягнення інвестараў.

Адначасова прадугледжваецца кіраванае вывадзенне з эканомікі неплацежаздольных вытворчасцяў, выдаткі на падтрымку якіх перавышаюць аддачу ад іх, уцягванне ў эканамічны абарот іх актываў і эфектыўнае выкарыстанне працоўных рэсурсаў, якія вызваліцца. Пры гэтым будуць забяспечаны сацыяльная абарона работнікаў, актыўны ўдзел прафсаюзных арганізацый у вырашэнні задач стварэння новых і аптымізацыі дзейных працоўных месцаў.

6. Збалансаваны бюджэт без росту падатковай нагрузкі

Бюджэтна-падатковая палітыка ў бягучай пяцігодцы будзе накіравана на павышэнне эфектыўнасці выкарыстання бюджэтных сродкаў і іх канцэнтрацыю на прыярытэтных кірунках сацыяльна-эканамічнага развіцця, далейшую аптымізацыю падатковай сістэмы.

У бюджэтнай палітыцы будуць забяспечаны:

бездэфіцытны бюджэт; пераход да трохгадовага бюджэтнага планавання;

аптымізацыя механізмаў размеркавання даходаў бюджэтаў;

шырокае ўкараненне бюджэтавання, арыентаванага на вынік;

аказанне дзяржаўнай падтрымкі на аснове роўнага доступу, канкурэнцыі і адпаведнасці рыначным патрабаванням;

паступовае скарачэнне дзяржаўнага доўгу.

Будзе захавана **сацыяльная накіраванасць** бюджэтных расходаў, а таксама павялічана доля выдаткаў на **інавацыйнае развіццё.**

У мэтах забеспячэння ўстойлівага рэгіянальнага развіцця нарматывы адлічэнняў ад рэспубліканскіх падаткаў, збораў (пошлін), якія фарміруюць асноўны аб'ём даходаў бюджэтаў раёнаў і гарадоў абласнога падпарадкавання, будуць захаваны на тэрмін не менш за тры гады. Гэта павысіць самастойнасць мясцовай улады ў правядзенні палітыкі рэгіянальнага развіцця, з'явіцца дадатковым стымулы для падтрымкі бізнесу і стварэння новых працоўных месцаў.

Мерапрыемствы ў галіне **падатковай палітыкі** будуць накіраваны на падтрыманне аптымальнага ўзроўню падатковай нагрузкі на эканоміку, стымулюючага эканамічны рост. Узровень падатковай нагрузкі не павялічыцца і складзе не больш за 26 працэнтаў ад ВУП.

Для дасягнення гэтай мэты мяркуецца:

увядзенне мараторыя на пагаршэнне падатковага заканадаўства;